

la rebotiga

Sobre el que és comú i el que és divers

Tota la matèria de l'univers va tenir un origen comú en el temps de la gran explosió inicial. La matèria viva coneguda procedeix, segons sembla, d'una sola cèl·lula. Res impedeix que l'emergència de grans esdeveniments sigui múltiple. Però es diria que el temps, a la llarga, afavoreix allò que neix d'un tronc comú. I el temps, com és sabut, sempre acaba sent a la llarga. Només és qüestió de temps. La humanitat, que descendeix també d'una sola mare (hi hagué altres mares abans, és clar, encara que sense hereus vigents) és, alhora, l'origen comú d'unes cent mil religions *veritables* i tal vegada d'un nombre semblant de llengües. La variació sempre és més aparent que la uniformitat, allò que separa sempre és més visible que allò que uneix. Cercar allò comú que s'amaga en el que és aparentment divers és la il·lusió de tot científic. Això és, de fet, una bona definició del que es coneix com a *intelligibilitat científica*. On s'ha de cercar el que és comú de les religions i de les llengües? Doncs, per començar, en el suport necessari, és a dir, en la física, la fisiologia i la psicologia de l'ésser humà. Proposava, no fa gaire, en aquesta mateixa pàgina, que l'atracció humana universal envers l'or podia estar relacionada amb la presència tenaç del Sol durant tota l'evolució de la percepció. La llum solar està ancestralment associada al fet que tot vagi bé. El culte al Sol és, ja en l'antiguitat remota, una convergència persistent. I alguna cosa d'això ha de

quedar en les paraules i en les creences. La relació entre les paraules *or* i *llum* és molt clara, per exemple, en hebreu, una llengua de confiança per a aquest tipus d'anàlisi ja que gairebé no ha variat durant mil·lennis. L'arrel de la paraula *or* està composta per les lletres *sain* i *hei*, combinació que representa *el que lluu o reflecteix la llum*. Es pronuncia *savah*. I l'arrel de la paraula *llum*, en hebreu, és el parell de lletres *alef* i *resh* que representa la línia recta. Es llegeix *or* (!) i significa, a més de llum, instruir, la vida, l'alegria, la felicitat i la gràcia. Encara sembla més aventurat associar la paraula *or* amb les paraules *orar* o *adorar*.

Un cop establerta la relació entre *or* i *llum*, queda ara la relació d'aquests amb la divinitat. Per als conceptes basta visitar alguns museus, com ara el Museu de l'Or a Bogotà, interessantíssim. Per a les paraules, tal vegada pot ajudar la Bíblia. El primer sacerdot de l'Etern va ser, per ordre d'Ell mateix, el germà de Moisès. El seu nom té la mateixa arrel que la paraula *llum* (*or*): *Aaron*. La seva missió principal era, en l'època nòmada anterior al temple, la de custodiar l'arca de l'aliança. Moisès s'enfadà molt per l'episodi del vedell d'or, però per descomptat no ho va fer perquè fos d'or. En l'*Éxode* 25, 10, l'Etern li diu a Moisès com ha de construir l'arca que guarda la Llei: "I construiràs una arca de fusta d'acàcia, de dos colzes i mig d'ample i un colze i mig d'alt. I la revestiràs d'or pur, per dins i per fora, i la circumdaràs amb una motllura d'or. I fondràs per a l'arca quatre anells d'or". Queden encara detalls torbadors, la paraula hebrea que designa l'arca: *aron*; i la que en

designa el contingut, la Llei: *Torà*. I Moisès venia de la terra dels faraons, que tenien cinc títols oficials, i dels quals n'hi ha tres que sembla que comparteixen l'arrel, el diví i l'evocació solar: *Horus*, *Horus d'or* i Fill de *Ra*.

Sol, or i adorar. La seva relació mútua significaria un punt de soldadura entre biologia humana, determinades llengües i determinades religions. Un lector anònim m'adverteix en una gentil carta privada, i amb tota la raó, que qualsevol llatinista llançaria una andanada de tomàquets madurs davant la mera insinuació d'emparentar *aurum* (or) amb *ad-orare* (adorar). Aquestes línies s'han fet en honor seu.

Jorge Wagensberg